

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ НАУК**

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи державної служби в Україні

спеціальність	052 «Політологія»
освітня програма	«Політологія»
інститут, факультет	Інститут управління та права, Юридичний факультет
мова навчання	українська

програма «Основи державної служби в Україні» для студентів за напрямом підготовки 052 «Політологія» 15 с. Освітня програма (спеціалізація) 052 «Політологія»

Розробник: к.п.н., доцент кафедри загальноправових та політичних наук Сергієнко Т.І.

програма затверджена на засіданні кафедри загальноправових та політичних наук

Протокол від «28» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри загальноправових та політичних наук _____ (Арабаджисв Д.Ю.)

«28» серпня 2019 року

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від «___» _____ 2019 року № ___

«___» _____ 2019 року Голова _____ (Філей Ю.В.)

© _____, 2019 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 052 «Політологія»		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): «Політологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		7-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента -	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	14 год.	
		Практичні, семінарські	
		28 год.	
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		78 год.	
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33% до 67%

для заочної форми навчання – 7% до 93%

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: навчити студентів використовувати конституційні, законодавчі та нормативно-правові засади державної служби у професійній діяльності державного службовця, ознайомити їх із становленням та організацією державної служби, загальними засадами діяльності, а також статусом державного службовця.

Завдання:

- надання системних знань щодо необхідності та сутності основних напрямів розвитку державної служби як невід'ємної складової демократичної, правової, соціальної держави з соціально орієнтованою економікою, громадянського суспільства;

- засвоєння положень державної політики у сфері державної служби, в тому числі державної кадрової політики, формування вмінь з розробки та запровадження заходів щодо їх реалізації, освоєння конституційно-правових засад та основних принципів державної служби, вміння організовувати свою професійну діяльність у межах законодавчих положень;

- формування вмінь відповідно до своєї професійної діяльності у межах прав, обов'язків і повноважень, визначених для державного службовця, а також практичних навичок з оцінки результатів професійної діяльності державних службовців і здійснення заходів щодо забезпечення підвищення результативності та ефективності професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами з інших галузей знань.
- ЗК07. Здатність працювати в команді.
- ЗК08. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК01. Розуміння загальних принципів політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

- СК02. Базові знання сучасної нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.

- СК03. Вільне володіння базовим категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

- СК04. Розуміння ключових принципів функціонування влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн і регіонів.

- СК05. Застосування ключових політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей.

СК06. Розуміння базових особливостей реалізації влади у різних політичних системах та контексту їх функціонування і взаємодії.

СК07. Здатність використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

СК08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

СК09. Здатність фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

СК10. Спроможність фахово виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.

Очікувані програмні результати навчання:

Знати:

- сутність поняття кадрова політика;
- сутність та особливості розвитку державної служби;
- специфіку здійснення державної кадрової політики на сучасному етапі розвитку України;
- механізми формування і реалізації кадрової політики на державній службі;
- планування роботи з кадрами та основи кадрового менеджменту;
- посади державної служби та правовий статус державних службовців; формування кар'єри та порядок проходження державної служби;
- етику поведінки державного службовця;
- психологічну характеристику суб'єкта управління в державній службі;
- психологічні особливості об'єкта управління в державній службі;
- психологічні основи взаємодії суб'єкта і об'єкта управління в державній службі;
- особливості розвитку державної служби в Україні в контексті проведення адміністративної реформи;
- управління людськими ресурсами та державною службою.

Вміти:

- вживати відповідних заходів, спрямованих на реалізацію державної політики у сфері державної служби, дотримуватись основних вимог до державних службовців і поводити себе в рамках загальних правил поведінки державного службовця;
- застосовувати на практиці методи функціонального управління державною службою, оцінки кадрів державних службовців, адекватно використовувати основні категорії державної служби у професійній діяльності та впроваджувати новітні технології реалізації функцій державних органів;
- застосовувати норми конституційного, адміністративного, міжнародного, трудового, публічного, кримінального права у професійній діяльності, захищати права і свободи особи та громадянина, інтереси підприємств, установ і організацій.

2. Програма навчальної дисципліни**Змістовий модуль 1. Державна служба як теорія і навчальна дисципліна.****Тема 1. Поняття і сутність державної служби. Державна служба як теорія і навчальна дисципліна.**

Політична система, державне управління та регулювання на трансформаційному етапі розвитку держави. Механізм держави, державний апарат і державна служба в системі державного управління. Соціальна природа державної служби.

Виникнення державної служби та її сутність. Державна служба як наука і навчальна дисципліна. Деякі аспекти виникнення термінології державної служби, основні поняття та категорії теорії державної служби. Основні концепції бюрократії та сучасні тенденції розвитку державної.

Веберівська, східна, марксистська та ін. концепції, державної служби.

Тема 2 . Принципи та правові джерела державної служби.

Конституційно-правові засади державної служби. Конституція України, як правове джерело державної служби. Цілі, завдання та функції державної служби. Основні принципи державної служби.

Зміст і структура правового інституту державної служби. Системність правового інституту державної служби. Державно-службові відносини в системі державної служби. Служба в органах місцевого самоврядування.

Тема 3. Сучасна державна кадрова політика та функціональне управління державною службою в Україні.

Державна служба: поняття, риси, функції, принципи, види, організація.

Система правових актів про державну службу та правовий статус державних службовців. Класифікація посад державних службовців.

Проходження державної служби та управління державною службою. Атестація державних службовців. Етика поведінки державних службовців. Управління державною службою. Державна кадрова політика. Підготовка,

перепідготовка та підвищення кваліфікації державних службовців. Бюрократія і бюрократизм у державному управлінні: світові тенденції та вітчизняна специфіка.

Тема 4. Правовий статус державного службовця.

Загальні вимоги до державних службовців. Права та обов'язки державних службовців за Законом України «Про державну службу» та іншими нормативно-правовими актами. Класифікація прав державних службовців. Класифікація обов'язків державних службовців.

Поняття гарантій та заохочень державних службовців, їх види. Особливості відповідальності державних службовців. Розмежування відповідальності державних службовців за видами на: дисциплінарну, адміністративну, кримінальну та матеріальну, а також порядок їх застосування. Обмеження та заборони, пов'язані з перебуванням на державній службі. Декларування доходів державних службовців.

Змістовий модуль 2. Теоретичні засади існування державної служби

Тема 5. Проходження державної служби «службова кар'єра».

Поняття та складові елементи службової кар'єри. Відбір та прийняття на державну службу за спеціальними процедурами. Призначення на посаду та особливості призначення на політичні та патронатні посади. Випадки прийняття на державну службу з випробувальним терміном. Конкурс, стажування.

Складання присяги та присвоєння державному службовцю відповідного рангу. Проходження державної служби. Організація роботи та періодична атестація державних службовців. Щорічна оцінка виконання державним службовцем покладених на нього завдань. Особливості роботи працівників патронатної служби. Просування по службі. Стаж державної служби.

Тема 6. Ротація кадрів державної служби та інші зміни державно-службових відносин.

Умови виникнення державно-службових відносин. Реалізація державно-службових відносин як один із найважливіших елементів інституту державної служби. Посада в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Тема 7. Форми роботи з кадрами державної служби.

Умови призначення на державну службу. Формування кадрового резерву. Припинення державно-службових відносин. Професійне навчання як складова діяльності державного службовця. Особливості службових відносин в органах місцевого самоврядування.

Тема 8. Моделі державної служби та проблеми реформування державної служби в Україні.

Поняття та зміст ефективності державної служби. «Оцінювання» як невід'ємний елемент ефективної державної служби та його критерії. Державна кадрова політика у сфері державної служби: поняття та зміст. Професійно-кваліфікаційні характеристики посад державних службовців як засіб забезпечення

ефективності діяльності державної служби. Державно-політичні та соціально-економічні аспекти боротьби з корупцією.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Державна служба як теорія і навчальна дисципліна.												
Тема 1. Поняття і сутність державної служби. Державна служба як теорія і навчальна дисципліна.	12	2	4			9						
Тема 2. Принципи та правові джерела державної служби.	16	2	4			10						
Тема 3. Сучасна державна кадрова політика та функціональне управління державною службою в Україні.	16	2	4			10						
Тема 4. Правовий статус державного службовця.	16	1	2			10						
Разом за змістовим модулем 1	60	7	14	-	-	39						

Змістовий модуль 2. Теоретико-правові засади існування державної служби.												
Тема 5. Проходження державної служби “службова кар’єра”.	12	1	2			9						
Тема 6. Ротація кадрів державної служби та інші зміни державно- службових відносин.	16	2	4			10						
Тема 7. Форми роботи з кадрами державної служби.	16	2	4			10						
Тема 8. Моделі державної служби та проблеми реформування державної служби в Україні.	16	2	4			10						
Разом за змістовим модулем 2	60	7	14	-	-	39						
Усього годин	120	14	28			78						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття і сутність державної служби. Державна служба як теорія і навчальна дисципліна.	2
2.1	Принципи державної служби.	2
2.2	Правові джерела державної служби.	
3.1	Сучасна державна кадрова політика та функціональне управління державною службою в Україні.	2
3.2	Механізми формування і реалізації кадрової політики на державній службі.	2
4.1	Правовий статус державного службовця.	2
4.2	Відповідальність державного службовця.	2
5	Проходження державної служби «службова кар'єра».	2
6.1	Ротація кадрів державної служби та інші зміни державно-службових відносин.	2
6.2	Планування роботи з кадрами.	2
7.1	Форми роботи з кадрами державної служби.	2
7.2	Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації державних службовців.	2
8.1	Моделі державної служби в Україні.	2
8.2	Проблеми реформування державної служби в Україні.	2
	Разом	28

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальнонаукові засади теорії державної служби.	9
2	Світова історія розвитку теорії та практики державної служби.	10
3	Історія розвитку теорії та практики державної служби в Україні.	10
4	Законодавчі засади державної служби. Правовий інститут державної служби.	10
5	Формування та реалізація державно-службових відносин.	9
6	Правовий статус державного службовця.	10
7	Кар'єра та порядок проходження державної служби.	10
8	Ефективність державної служби України та перспективи її розвитку.	10
	Разом	78

8. Індивідуальні завдання

9. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

10. Очікувані результати навчання з дисципліни

РН01. Застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез.

РН02. Розуміти предметну область та базову специфіку професійної діяльності.

РН04. Застосовувати здобуті знання у професійній діяльності.

РН05. Проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел.

РН06. Спілкуватися та презентувати свої ідеї широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

РН07. Працювати у професійних колективах, державних і недержавних організаціях.

РН08. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у встановлені роботодавцем терміни.

РН09. Знати як використовувати свої права і обов’язки як члена суспільства та поділяти цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

РН10. Опанувати моральними, культурними, науковими цінностями і досягненнями суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області та використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

РН11. Знати на відповідному рівні загальні принципи природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

РН12. Знати основи нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.

PH13. Вільно володіти базовим професійним категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

PH14. Розуміти ключові принципи функціонування влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

PH15. Застосовувати ключові політологічні поняття, теорії та методи до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей.

PH16. Розуміти базові особливості реалізації влади у різних політичних системах та контекст їх функціонування і взаємодії.

PH17. Використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

PH18. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

PH19. Фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

PH20. Фахово виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.

11. Засоби оцінювання

Для студентів денної форми навчання: усне опитування на практичних заняттях, аудиторна контрольна робота.

Для студентів заочної форми навчання: захист контрольної роботи.

12. Критерії оцінювання

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю враховуючи наступні види робіт:

– активність роботи студента на практичному занятті оцінюється до 6 балів. (Всього 14 практичних занять по 3 балів = 42 бали);

– аудиторна контрольна робота – до 58 бала.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C	задовільно	
70-74	D		
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

-

14. Рекомендована література**Базова**

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.
2. Коментар до Конституції України. — К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1996. — 376 с.
3. Закон України "Про державну службу" від 06.12.2016
4. Закон України "Про боротьбу з корупцією" // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 34. — Ст. 266.
5. Закон України "Про службу в органах місцевого самоврядування" // Відомості Верховної Ради. — 2001. — № 33. — Ст.175.

Допоміжна

1. Закон України "Про дипломатичну службу" // Відомості Верховної Ради. — 2001. — № 41. — Ст. 223.
2. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 р. №810.
3. Про Стратегію реформування системи державної служби в Україні: Указ Президента України від 14 квітня 2000 р. № 599/2000
4. Про Комплексну програму підготовки державних службовців: Указ Президента України від 9 листопада 2000 р. № 1212/2000.
5. Про затвердження Порядку ведення особових справ державних службовців в органах виконавчої влади: Постанова КМ України від 25 травня 1998 р. №731.
6. Про затвердження Положення про проведення атестації державних службовців: Постанова КМ України від 28 грудня 2000 р. № 1922.

7. Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця: Постанова КМ України від 28 грудня 2000 р. № 1922.
8. Методичні рекомендації щодо застосування Положення про проведення атестації державних службовців: Наказ Голодержслужби № 16 від 2 березня 2001 р.
9. Франчук В. И. Общая теория управления. — М., 1994.
10. Авер'янов В. Б., Крупчан О.Д. Виконавча влада: конституційні засади і шляхи реформування. — Харків: Право, 1998.
11. Леліков Г., Оболенський О. Державна служба: конституційні засади, завдання та принципи // Парламентар. — 1998. — № 3. — С. 10-13.
12. Леліков Г. І., Оболенський О. Ю. Державно-політичні та соціально-економічні аспекти боротьби з корупцією // Вісн. Укр. Акад. держ.упр. при Президентіві України. — № 2. — 1998.
13. Малиновський В. Я. Державна служба: теорія і практика: Навч. посіб. — К.: Атіка, 2003. — 160 с.
14. Матирко В. Й. Проблемы кадровой политики в государственном аппарате. — М.: Дело, 1996.
15. Методичні рекомендації до проведення занять у системі підвищення кваліфікації державних службовців / За заг. ред. Я. С. Назимка. — К.: Вид-во УАДУ, 1998.
16. Нижник Н. Р. Государственно-управленческие отношения в демократическом обществе. — К.: НАН України; Ин-т государства и права, 1995. — 207 с.
17. Нижник Н. Р., Машков О. А. Системний підхід в організації державного управління: Навч. посіб. / За заг. ред. Н. Р. Нижник. — К.: Вид-во УАДУ, 1998. — 160 с.
18. Ноздрачев А. Ф. Государственная служба: Учеб. для подготовки гос. служащих. — М.: Статут, 1999.
19. Оболенський О. Ю. Державна служба України: реалізація системних поглядів щодо організації та функціонування: Монографія. — Хмельницький: Поділля, 1999.
20. Оболенський О. Ю. Державна економічна політика як цілеформуючий фактор діяльності державного апарату та державної служби // Вісн. Східноукр. держ. ун-ту. — 1998. — № 5(15). — Ч. 2.
21. Оболенський О. Ю., Рач, В. А., Щедрова Г. 77. Концептуальні аспекти структури та змісту програми професійного навчання державних службовців // Вісн. держ. служби України. — 1998. — №4. — С. 58-65.
22. Оболенський О.Ю. Державна служба України: концептуальні аспекти розвитку // 36. наук. пр. Укр. Акад. держ. управління при Президентіві України: У 2 ч. / За заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. — К.: Вид-во УАДУ, 1999. — Вил. 2; Ч. 2. — 360 с.
23. Овсянко Д. М. Государственная служба Российской Федерации: Учебное пособие для студентов юридических факультетов и институтов. — М.: Юрист, 1996.

24. Озірська С.М., Полянський Ю.Д. Системи державної служби європейських країн: Велика Британія, Російська Федерація, Україна, Французька Республіка: Наук.-аналіт. дослідж. — К.: Вид-во УАДУ, 1999.
25. Опришко В. Державно-правова реформа в Україні: основні напрями // Право України. — 1998. — № 1. — СІ 11-14.
26. Паркінсон С. Закони Паркінсона. — М.: Прогресе, 1998.
27. Протасова 77. Теоретичні основи навчання державних службовців у системі підготовки та підвищення кваліфікації: Навч. посіб. — К.: Вид-во УАДУ, 2000.
28. Райт Г. Державне управління / Пер. з англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик. — К.: Основи, 1994. — 191 с.
29. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи / Кол. авт. наук. кер. В. В. Цветков. — К.: Оріяни, 1998. — 364 с.
30. Розенбаум Ю. А. Подготовка управленческих кадров — М., 1981.
31. Серьогін С. М. Влада і державна служба: Історичний аспект. — К.: Вид-во УАДУ, 1999.

15. Інформаційні ресурси

1. Указ Президента України «Деякі питання діяльності Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва»: режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/237/2012
2. Організаційні засади державної служби в Україні: режим доступу: www.pravo.vuzlib.net/book_z339_page_9.